

Aramızda

Evet
Hayır

OKTAY AKBAL

Arep rastlarsınız, yaşı elliyl bulmuş aydın kişiler arasında söz açılınca «Biz onun matbaasını yıkmıştık» diyen biri çıkar. Biz onun matbaasını yıkmıştık! Biz derken 1945'teki yüksek öğrenim gençliğini belirtmek isterler. Çoğu, bir oyuna araç edildiklerini neden sonra anlamıştır. Tek parti zorbalığıdır matbaayı yıkan, gazeteyi kapatan, demokrasi-nin getirmesi gereken özgürlükleri daha ilk adımda ortadan kaldıran... Bugün yaşı elli dolaylarındaki bu kişiler toplu-mun önemli görevlerine gelmişlerdir. O, 4 aralık 1945 ola-yını tatsız bir anı olarak saklarlar içlerinde... Bir gençlik aldatılışı, yanlıgısı olarak rahatsız eden bir şeydir bu 4 ara-lık 1945 günü!..

Zekeriya Sertel'i ilk kez Moskova Otelinde gördüm. Yıl 1968'di, yani dokuz yıl önce. Yurduna dönebilmek özlemi, isteği içindeydi, dilekçeler vermişti, yazılar yazmıştık, bir-kaç yıl sonra gelmiş, ama o zamanın hükümeti onu yurda sokmamıştı, bir gece Yeşilköy'de kaldıktan sonra Paris'e geri gönderilmişti. Bu hepimiz için, ikinci utançtır. Birinci-si 4 aralıkta matbaasını, gazetesini yıkarken işlendi, ikincis de yurduna geri dönmüş yaşlı bir insanı kapı dışarı eder-ken... İkisinde de yasaların dışına çıkmıştı da ondan. Tut, bir gösteri yaptır, profesyonel uzmanlar şok araya, makî-neleri parçalat, binayı altüst et, gazeteyi yayınlanamaz hale getir, sonra da başyazarını tutukla, hayatını tehlikeye sok-tur, yurt dışına gitmek zorunda bırak. 4 aralıkta yapılan haksızlık korkunçtur, tek parti döneminin bağışlanmaz bir ayıbidir. Üstelik de otuz iki yıldır tamir de edilmemiştir çeşitli iktidarlar gelip gitmesine karşın ..

Perşembe akşam üstü saat üç buçukta Paris'ten gelen Air France uçağının seksen altı yaşında yaşlı bir adam İndi. Kısa boylu, zeki bakışlı, elinde kitap tutan bir aydın kişi, eski bir gazeteci, bir başyazar... «Hatırladıklarım»ın ye-ni basımını incelemek istiyordu, ama dostları, gazeteciler bir an fırsat vermiyorlardı kitabına bir göz atmasına. Bu heyecan, bu tutku bile, Sertel'deki yazarlık gücünün capcan-lı olduğunu göstermeye yetiyordu. Resimler çekildi, kucak-laşıldı, hoş geldin denildi, ayak-üstü söyleşildi. Sonra Ser-tel İstanbul'una kavuştu, Boğaziçine doğru yola çıktı. Hepsil bu kadardı. Görünüşte... Ama bir de içte geçenler vardı gö-rülmeyen, ama sezilen, duyulan, gözleri yaşartan...

Altmış bir yaşında ayrılmış yurdundan, seksen altı ya-şında dönmüş. Yirmi beş yıl!.. Hangi güç bir yazarı yirmi beş yıl yurdundan uzaklaştırabilir? Böyle bir güce sahip olan kimdir? Yasalar mı, değil, Anayasa mı hiç değil! Peki kim? Kaba güç diyeceksiniz, haksız da olmayacaksınız. De-mokrasiyi, ama gerçek demokrasiyi, dengeli bir düzen olan çok partilli yaşamı savunmaktı tüm suçu... Sola açılmanın öncüsü olmaktı. «Tan» gazetesi bugün en ilımlı solcuların söylediklerini yazıyordu, ama birtakım çıkarıcıların, politi-kacıların huzurunu kaçıırıyordu. Yirmi beş yıl, karı - koca Sertel'leri yurtlarının dışında yaşatan, Sabiha Sertel'in gur-bet elde ölümüne yol açan, Zekeriya Sertel'in olgunluk çağı-nın, halkına, yurduna hizmet etmeden yitip gitmesine neden olan bir çirkin, bir yanlış davranıştı 1945'ten 1977'ye kadar gelip geçen iktidarların yaptığı... Şimdi bu yanlışlık düzel-di mi, ortadan kalktı mı? Hiç sanmıyorum. Türkiye'de ger-çek demokrasi varsa, Anayasa varsa, Zekeriya Sertel'e otuz iki yıl önce yapılan maddi ve manevi haksızlık tamir edil-melidir, yaşlı başyazardan bütün bu yanlış işlerden ötürü özür dilenmelidir. Siyasal iktidarı ellerinde tutanlar, siyasal iktidara kısa zaman sonra geçecek olanlar, kamuoyu önün-deki davranışları, sözleriyle bu olgunluğu gösterebilmelidir-ler.

«Dinleneceğim» dedi önce. Dinlenmek, Boğazda gezmek, Ada'ya gitmek.. Istanbulu bir aydın, yaşamı bu güzel kent-te geçmiş bir kişi başka ne ister önce? Gözleri güçsüzleş-miş, bacakları zor kıpırdar olmuş, ama yüreği sağlam, ze-kâsı açık, kalemi işlek... Yazacak elbet, son yirmi beş yılın izlenimlerini, gurbet ellerinde geçirdiği serüvenleri, yur-dundan koparılmanın acılarını, hepsini yazacak..

«Hatırladıklarım»ın sonunda şöyle diyor:

«Bu yirmi beş yıl içinde yaşamım nasıl geçti? Bu uzun bir romandır. İyi ve mutlu günler gördük, karanlık ve mut-suz günlerimiz oldu. Ama vatan özlemi bizi bir an bile bı-rakmadı... Vatana dönememek dayanılır bir acı değil. Özle-mi dayanılmaz hale geliren korkunç bir şey. Bunun ne de-mek olduğunu bir ben bir de Nâzım Hikmet bilir. Onun özlem şüirleri benim özlem günlerimin ifadesidir. Sık sık on-ları okuyup için için ağladığım olur.»

Zekeriya Sertel artık yurdunda, aramızda, kalemiyle anı-larıyla, gözlemleriyle, izlenimleriyle başbaşa... Yazdığı ki-taplar var, yazacakları var. Toplumuna, halkına sunacak hepsini. Okuyacağız, yirmi beş yıl sürgünde yaşamak ne demekmiş, anlayacağız.

